

<http://www.diva-portal.org>

Postprint

This is the accepted version of a paper presented at *Nätverksträff för Forskningsbibliotekens pedagogiska roll, Stockholm, 23 november 2023.*

Citation for the original published paper:

Wickenberg, M., Persson, B. (2023)

Lyft blicken! Om AI-chatbotar, medie-och informationskunnighet (MIK), litteracitet och demokrati: Vilket förhållningssätt bör vi ha?

In:

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Powerpoint-presentation

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:his:diva-23417>

Lyft blicken! Om AI chatbotar, medie- och informationskunnighet (MIK), litteracitet och demokrati. Vilket förhållningssätt bör vi ha?

Maria Wickenberg & Birgit Persson
Högskolebiblioteket i Skövde

Nätverksträff för Forskningsbibliotekens pedagogiska roll
Stockholms universitetsbibliotek (Frescatibiblioteket)

23 november 2023

<https://nfbpr.wordpress.com/arets-program-2023/>

Om oss, Högskolebiblioteket och Högskolan i Skövde

Maria Wickenberg, Bibliotekarie Högskolebiblioteket i Skövde.
Undervisar i informationskompetens. Ingår i Team Undervisning tillsammans med två kollegor (totalt <2 tjänster). Deltar även i ett EU-finansierat projekt om MIK och missinformation, kallat MIC-MAC (se Agid, u.å.).

Birgit Persson, adjunkt/studiehandledare Högskolebiblioteket i Skövde.
Undervisar i akademiskt skrivande. Ingår i Studieverkstan tillsammans med en kollega (totalt ca 1,5 tjänst).

Högskolebiblioteket i Skövde har 15 anställda.

Högskolan i Skövde är ett av Sveriges minsta lärosäten.

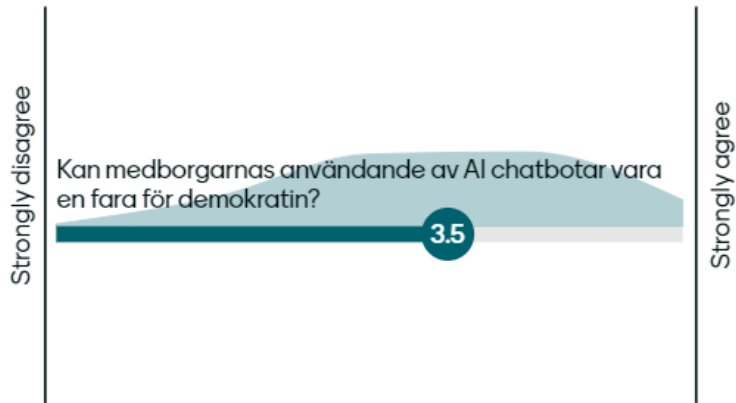

Mentimeterfråga:

Kan medborgarnas användande av AI chatbotar vara en fara för demokratin?

Join at [menti.com](https://www.menti.com) use code 6184 3396

Fråga

Bilderna nedan och till vänster visar Mentimeter-resultat från undersökningen ”Mentimeterfråga” och har tillkommit sedan presentationen på träffen för Nätverket för forskningsbibliotekens pedagogiska roll 231123.

New survey

Edited Nov 23, 2023

Summary

Participation
100% responded

Quiz
No results

Q&A
No questions

Participation

Interactive slides

Responses / participants

Participation rate

Fråga

93 / 93

100%

”[...] det är jätteviktigt att vi analyserar hur utvecklingen kring AI, och specifikt generativ AI så som GPT och Firefly, påverkar människors tillit till information och med hela det demokratiska systemet.

Biblioteken och ni bibliotekarier har som jag ser det en självklar roll i den här utvecklingen, dels för att hjälpa medborgare att navigera i ett alltmer komplext informationsflöde, men kanske framförallt för att belysa hur dessa nya tekniker kan komma att påverka produktionen av litteratur.

Som forskare och lärare ser jag redan hur de nya teknikerna kring generativ AI påverkar hur både forskare och studenter producerar text. Dessa tekniker kommer säkerligen bli ett självklart verktyg även för mer etablerade författare och journalister. Hur detta i sin tur påverkar texternas innehåll är svårt att förutse, och vi behöver vara försiktiga, både med att måla upp katastrofscenarier och att ignorera uppenbara faror.”

Erik Billing
Bitr. professor i informationsteknologi
Högskolan i Skövde

Bibliotekens uppdrag är kanske större än vad vi tror!

Bild: *Norrskan över Skaraborg* av Mikael Ejdebäck (2023).

Först...

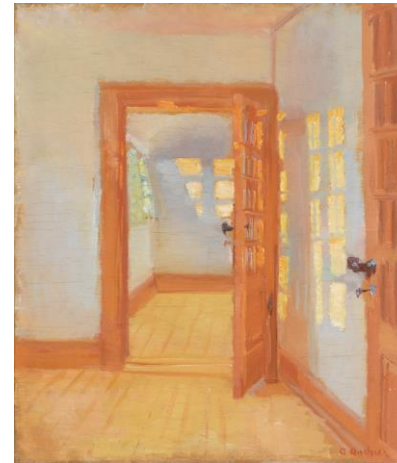
Den här presentationen handlar om:

- problematisering av AI genererad text
- vikten av kritiskt förhållningssätt
- litteracitetens betydelse för demokratin
- bibliotekens roll och uppdrag.

Den handlar inte om:

- annan användning av AI än chatbotar
- examinationsformer och risk för fusk
- hur AI chatbotar fungerar eller inte fungerar.

Det är troligt att vi slår in öppna dörrar...

Ancher (1918). *Interior.
Brøndum's annex.*

Välkomna!

Definitioner

Kommunikation

Enligt Nilsson och Waldemarson (2021) handlar en kommunikationsmodell om sändare, budskap, mottagare och effekt.

Missinformation

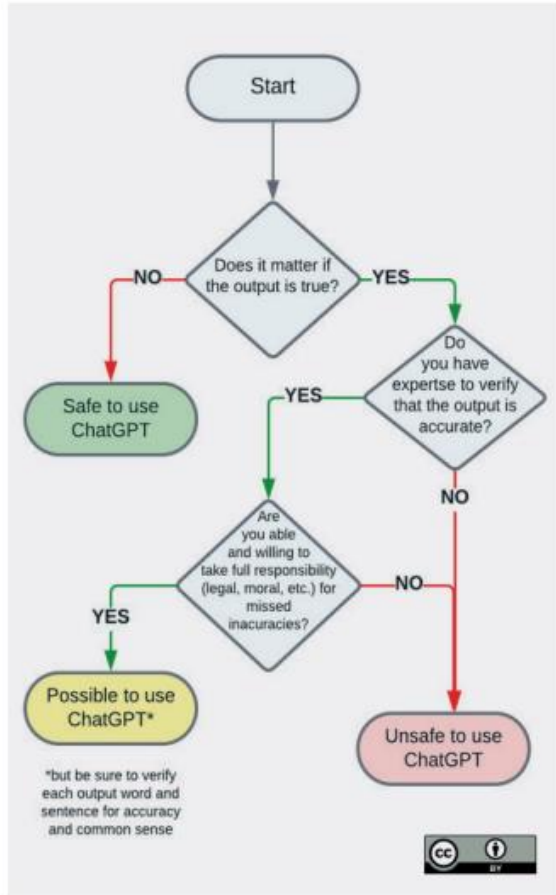
Information som är felaktig eller falsk, men sändaren är inte medveten om det (American Psychological Association, 2023).

Desinformation

Osann information som medvetet sprids med syfte att påverka och vilseleda mottagaren (American Psychological Association, 2023).

Figure 1: When is it safe to use ChatGPT?⁵

AI chatbot

Datorprogram som producerar text med hjälp av artificiell intelligens (AI). Datorprogrammet använder **algoritmer och sannolikheter för att ord kommer efter varandra**. Text producerad med hjälp av en AI chatbot kan inte ersätta äkta/autentiska källor och behöver varken stämma överens med verkligheten eller med sanningen.

(Definition av Maria Wickenberg, fritt efter Gunnar Mathiason, Lektor i datalogi, Högskolan i Skövde)

Lästips: *ChatGPT and Artificial Intelligence in higher education* av Unesco (2023).

Om högskola, demokrati och statlig värdegrund

Regeringskansliet

Sök på regeringen.se

Sveriges regering ▾

Regeringens politik i Sverige & EU ▾

Dokument & publikationer ▾

Högskola och forskning

Högre utbildning bidrar till bildning och enskilda individers utveckling, samhällsengagemang och kritiska tänkande. Utbildning av hög kvalitet är avgörande för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Den behövs för välutbildad arbetskraft och skapar förutsättningar för forskning och ökad kunskap.

Som statsanställd:

- ingår du ”i den demokratiska styrkedjan och [...] arbetar på medborgarnas uppdrag.”
- ingår det i uppdraget att ”främja demokratiska värderingar”.

Statskontoret (2019)

Lagrum

- Informationskompetens och kritiskt förhållningssätt i utbildningarna:
Högskolelag 1 kap. 8 och 9 §§
Högskoleförordning, bilaga 2

- Högskolans ”samverkansuppgift”:
Högskolelag 1 kap. 2 §

[...] I högskolornas uppgift ska det ingå att samverka med det omgivande samhället för ömsesidigt utbyte och verka för att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta. [...]

- ”Det allmänna biblioteksväsendet” och demokrati:
Bibliotekslag 1 kap. 1 och 2 §§

Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

[...] högskolebibliotek [...]

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Medie- och informationskunnighet (MIK) omfattar kunskaper och förmågor som är nödvändiga för att man ska kunna ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd.

Medie-och informationskunnighet (MIK) handlar bland annat om att:

- förstå mediernas roll i samhället
- kunna finna, analysera och kritiskt värdera information
- kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier.

Varför är medie-och informationskunnighet viktigt?

Ett demokratiskt samhälle bygger på välinformerade, reflekterande och medvetna medborgare. I ett samhälle där allt mer sker digitalt är medie- och informationskunnighet väsentligt för att kunna navigera i vardagslivet, och vara en medveten medieanvändare.

Medie- och informationskunnighet är en nyckelkompetens för alla – oavsett ålder. Dels för att man ska kunna klara av skola och arbete, dels för att man ska kunna tillvarata sina rättigheter och skyldigheter som samhällsmedborgare.

Medie- och informationskunnighet (MIK)

MIK behövs för det demokratiska samtalet

Alla behöver tillförlitlig information och att kunna förstå och utöva källkritik.

Litteracitet:

- Är ett begrepp ”använt för verksamheter som är relaterade till läsande och skrivande” (Nationalencyklopedin).
- Är nödvändigt för lärande (Dysthe et. al, 2011; Svedelius, u.å.) och kritiskt tänkande (Dunn & Smith, 2008).

För att utveckla en god skriftlig kompetens krävs engagemang och övning (Uluşan, 2018).
Studentens val: skriva själv eller låta algoritmer göra det.

Om vi inte problematiserar användandet av AI generad text och arbetar för att främja studenters skrivande av egna texter vågar vi påstå att:

- medborgarna mister intresse och motivation att läsa och skriva
- deras läs- och skrivförmåga minskar
- litteraciteten i samhället är hotad
- medborgarnas förmåga att uttrycka sin åsikt försvagas.

Generiska färdigheter (transferable skills)

Färdigheter som är ”användbara inom alla områden och därför är de i viss utsträckning är [sic!] överförbara, så att det som lärs i ett sammanhang kan användas i ett annat” (Elmgren & Henriksson, 2016).

Exempel på generiska färdigheter (Widestedt, 2020)

samarbetsförmåga
tidsplanering
kreativitet
flexibilitet

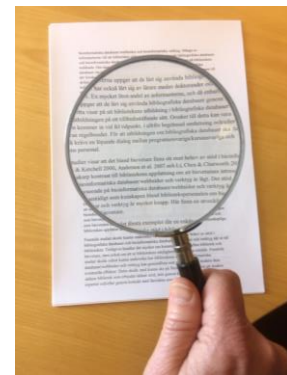
initiativförmåga
kritiskt tänkande
problemlösning
självständighet

organisationsförmåga
anpassningsbarhet
muntlig kommunikation
skriftlig kommunikation

”Självreglering är nyckeln till att använda generiska färdigheter.”

Anna-Lena Göthberg

Högskolepedagogisk utvecklare, Högskolan i Skövde

Självreglering

Självreglering är viktigt för till exempel planering och uthållighet i studierna. Enligt MacMellan och Soden (2006) delas självreglering in i fyra faser:

1. Sätta upp mål och planera strategier för att förverkliga dem.
2. Medvetenhet kring vad man gör så man gör det man planerat.
3. Genomföra strategier och behålla kontroll.
4. Reaktion och/eller reflektion på resultatet.

Exempel:

Impulskontroll är viktigt för att motverka spridning av digitalt material utan eftertanke.

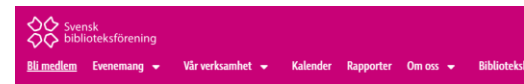

Hur påverkas medborgarnas MIK, litteracitet, generiska färdigheter och självreglering när text genererad av AI chatbotar bara är ett klick bort?

Är AI chatbotar en fara för demokratin?

- Vad talar för att AI chatbotar inte använder desinformation och missinformation?
- Vad händer med vårt samhälle om medborgarna inte har källtillit och inte kan avgöra vad som är trovärdigt?
- Vad händer med bibliotekens roll om AI chatbotarna får makten att definiera vad som är trovärdig information?
- Vad kan hända när datorprogram för AI kan producera trovärdiga falska foton på sådant som aldrig hänt?

20 mars, 2023
Biblioteksdagarna 2023, Nyheter

”Desinformation är ett hot mot demokratin”

Bild: Skärmdump från Wallerstedt, 2023.

”Disinformation threatens democratic institutions because it stokes and amplifies the divisions that polarize society [...], antagonizing groups that hold a different worldview.”

(Diaz Ruiz & Nilsson, 2023)

”Ju osäkrare människor är på sig själva och situationen, desto mer söker de sig till populistiska och autokratiska ledare.”

Hogg (2021) refererad i Gjerde (2023)

Lästips:

Om falsk information och spridning av densamma

- Desinformation och dess två spridningsfaser “sådd” (seeding) och “ekande” (echoing) (Sasahara et al., 2021; Sasahara et al., 2022; Diaz Ruiz & Nilsson, 2023).
- ”Ekokammare” (echo chambers) och dess betydelse för polarisering och radikalisering (Sasahara et al., 2021; Sasahara et al., 2022; Diaz Ruiz & Nilsson, 2023).
- Betydelsen av auktoriteter och bekräftelsebias (confirmation bias) för spridning av lögnar (fake news) (Giglietto et al., 2019).
- Psykologi och känslornas betydelse för tron på missinformation under COVID-19 pandemin (Mukhtar, 2021).

Vad var syftet med denna presentation?

Vi upplever luckor i det offentliga samtalet vad gäller människors förhållningssätt till den nya tekniken. Syftet var därför att belysa dessa luckor.

Frågor?

Tack för visat intresse!

maria.wickenberg@his.se

birgit.persson@his.se

Håll huvudet kallt, skepsisen varm och fötterna på jorden!

Cecilia Hagen

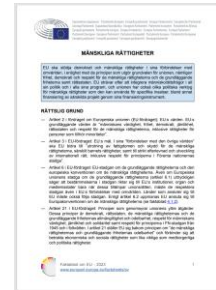
Don't pass it on if you know it's wrong
Don't let the sun go down for someone else
Don't pass it on if you know it's wrong

Från *The Passover* av The Soundtrack of Our Lives

Lästips: Om demokrati och bibliotek

- Det demokratiska samtalet i en digital tid (SOU 2020: 56)
- Lärosätenas roll för demokratin (Daniels et al., 2021)
- Nationell biblioteksstrategi och nationell säkerhetsstrategi (Hagberg, 2020)
- Akademisk internationalisering och framtiden (STINT, 2022)
- EU, mänskliga rättigheter och demokrati (Europaparlamentet, 2023)
- FN:s globala mål 4 och 16 för hållbar utveckling (FN-förbundet UNA Sweden, u.å.)

Mål 4: god utbildning för alla
Mål 4 handlar om att alla ska få tillgång till utbildning av god kvalitet.

Mål 16: fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 handlar om att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen.

Lästips: Om demokrati och MIK

- Regeringens strategi för en stark demokrati (Kulturdepartementet, 2018)
- Bibliotekens roll för demokratin (Kulturdepartementet, 2023)
- MIK och Unesco (Unesco, 2023)
- MIK (Haider & Sundin, 2022; Carlsson et.al., 2023)
- MIK och psykologiskt försvar (Myndigheten för psykologiskt försvar, 2023)
- Statens medieråd och MIK? (Statens medieråd (u.å.)

Lästips: Om självreglering och kritiskt tänkande

- Generiska färdigheter och kritiskt tänkande (Berg, 2016)
- Ledarskap, kritiskt tänkande och demokrati (Grint, 2022)
- Självreglering (Inzlicht, 2021) och exekutiva funktioner (Zelazo et al., u.å.)
- Självreglering hos barn och dess påverkan på deras framtid (Moffitt, 2011; Robson et al., 2020)
- Betydelsen av självreglering hos studenter för akademisk framgång (Duckworth, 2019)

Bild: Skärmdump från Röshammar, 2022.

Lästips: Om sådant som rör högskola och bibliotek

- Undervisande bibliotekariers roll och vikten av samarbete med lärare (Flaspohler, 2011; McGuinness, 2011; Garcia & Barbour, 2018)
- Normer och organisationskultur (Guo et al., 2020; Jacobsen et al., 2021; Jern & Näslund, 2019)
- Genus (Wahl et al., 2018) och akademiskt hushållsarbete (Kalm, 2019)
- Ledarskap (Gjerde, 2023; Blomquist & Röding, 2010)
- Kunskapsformer, "icke-vetande" och omdöme (Bornemark, 2020)
- Transdisciplin (Norton, 2023)

Referenser

- Ancher, A. (1918). *Interior. Brøndum's annex*. Public domain. Hämtad 24 oktober 2023, från https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Anna_Ancher_-_Interior._Br%C3%B8ndum%27s_annex_-_Google_Art_Project.jpg
- Agid. (u.å.). MIC-MAC. Hämtad 21 november 2023, från <https://agid.pt/project-1/>
- American Psychologist Association. (2023). Misinformation and disinformation. Hämtad 16 november 2023, från <https://www.apa.org/topics/journalism-facts/misinformation-disinformation>
- Apetrei, C., Marx, P. A., Mellors, J. W., & Pandrea, I. (2022). The COVID misinfodemic: not new, never more lethal. *Trends in Microbiology*, 30(10), 948-958.
- Berg, J. (2017). *Generiska färdigheter*. Stockholms universitet. Kulturgeografiska institutionen. Hämtad 21 november 2023, från <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-148566>
- Bibliotekslag (2013:801). Hämtad från 21 november 2023, från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801/
- Blomquist, C., & Åkesson Röding, P. (2010). *Ledarskap : personen, reflektionen, samtalet*. Studentlitteratur.
- Bornemark, J. (2020). *Horisonten finns alltid kvar: om det bortglömda omdömet*. Volante.
- Carlsson, U., Wehring, P. & Westling, K. (Red.) (2023). *Medie- och informationskunnighet (MIK) för ett demokratiskt medborgarskap* (Rapport). Nationell MIK-konferens 2022, Göteborg, Hämtad 13 september 2023, från <https://mellanarkivoffentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/ku12906-1749467041-7/surrogate/MIK%20rapport%202.0.pdf>
- Chou, W.-Y. S., Gaysynsky, A., & Vanderpool, R. C. (2021). The COVID-19 misinfodemic: moving beyond fact-checking. *Health Education & Behavior*, 48(1), 9–13. <https://doi.org/10.1177/1090198120980675>
- Daniels, R. J., Shreve, G., & Spector, P. (2021). *What universities owe democracy*. Johns Hopkins University Press.

Diaz Ruiz, C., & Nilsson, T. P. (2023). Disinformation and echo chambers: how disinformation circulates on social media through identity-driven controversies. *Journal of Public Policy & Marketing*, 42(1), 18–35. <https://doi.org/10.1177/07439156221103852>

Duckworth, A. L., Taxer, J. L., Eskreis-Winkler, L., Galla, B. M., & Gross, J. J. (2019). Self-control and academic achievement. *Annual review of psychology*, 70, 373-399.

Dunn, D. S. & Smith, R.A. (2008). Writing as critical thinking. I D. S. Dunn, J. S. Halonen & R. A. Smith (Red.). *Teaching Critical Thinking in Psychology: A Handbook of Best Practices*. (s. 163-174). Wiley Blackwell.

Dysthe, O., Hertzberg, F. & Løkensgard Hoel, T. (2011) *Skriva för att lära*. (2:a uppl.). Studentlitteratur.

Elmgren, M., & Henriksson, A.-S. (2016). *Universitetspedagogik* (3:e uppl.). Studentlitteratur.

Europaparlamentet. (2023). Mänskliga rättigheter. *Faktablad om Europeiska unionen*. Hämtad 21 november 2023, från https://www.europarl.europa.eu/erpl-app-public/factsheets/pdf/sv/FTU_5.4.1.pdf

Flaspohler, M. (2011). *Engaging first-year students in meaningful library research: a practical guide for teaching faculty*. Chandos Publishing.

FN-förbundet UNA Sweden. (u.å.). *Globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 20 november 2023, från <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>

Garcia, M. A., & Barbour, J. B. (2018). “Ask a professional—ask a librarian”: librarianship and the chronic struggle for professional status. *Management Communication Quarterly*, 32(4), 565–592. <https://doi.org/10.1177/0893318918776798>

Giglietto, F., Iannelli, L., Valeriani, A., & Rossi, L. (2019). “Fake news” is the invention of a liar: how false information circulates within the hybrid news system. *Current Sociology*, 67(4), 625–642. <https://doi.org/10.1177/0011392119837536>

Gjerde, S., & Holmberg, J. (2023). *Ledare och ledning i utveckling*. Studentlitteratur.

Guo, Z., Rau, P.-L. P., & Heimgärtner, R. (2022). The “onion model of human factors”: a theoretical framework for cross-cultural design. *Lecture Notes in Computer Science*. 13324, 20-33. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-05434-1_2

Mathiason, G. (2023, 25 oktober) *How to stop the cheating? What is AI? Will it steal my job?* [PowerPoint-presentation]. Högskolan i Skövde.

Hagberg, N. (2020). 'Det är demokratin som är gemensam': en komparativ kvalitativ innehållsanalys av nationell biblioteksstrategi och nationell säkerhetsstrategi. [Masteruppsats, Institutionen för ABM, Uppsala universitet]. DiVA-portal. Hämtad 21 november 2023, från <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:1449499/FULLTEXT01.pdf>

Hagen, C. (2023, 2 november). Tricket – så får du ett barn att läsa böcker. *Expressen*. Hämtad 21 november från <https://www.expressen.se/kronikorer/cecilia-hagen/tricket--sa-far-du-ett-barn-att-lasa-bocker/>

Haider, J. & Sundin, O. (2022). Paradoxes of media and information literacy: the crisis of information. Routledge. Hämtad 13 september 2023, från <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/53690>

Hogg, M. A. (2021). Uncertain self in a changing world: a foundation for radicalisation, populism, and autocratic Leadership. *European Review of Social Psychology*, 32(2), 235–268. <https://doi.org/10.1080/10463283.2020.1827628>

Högskolelag (1992:1434). Hämtad 21 november 2023, från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskolelag-19921434_sfs-1992-1434/

Inzlicht, M., Werner, K. M., Briskin, J. L., & Roberts, B. W. (2021). Integrating models of self-regulation. *Annual review of psychology*, 72, 319-345.

Jern, S., & Näslund, J. (2019). *Organisationspsykologi: teori - kritik - praktik* (2:a uppl.). Studentlitteratur.

Kalm, S. (2019). Om akademiskt hushållsarbete och dess fördelning. *Sociologisk Forskning*, 56(1), 5–26.

Kulturdepartementet. (2018). *Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara*. Hämtad 21 november 2023, från <https://www.regeringen.se/contentassets/69afd5ffb41540e694e324a25b220333/strategi-for-en-stark-demokrati---framja-forankra-forsvara.pdf>

Kulturdepartementet. (2023). *Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025*. Hämtad 19 oktober 2023, från https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/bilder/kulturdepartementet/kultur/biblioteksstrategi_k-dep_webb_220420.pdf

MacLellan, E., & Soden, R. (2006). Facilitating self-regulation in higher education through self-report. *Learning Environments Research*, 9(1), 95–110. <https://doi.org/10.1007/s10984-005-9002-4>

McGuinness, C. (2011). *Becoming confident teachers: a guide for academic librarians*. Chandos Publishing.

Nationalencyklopedin. (2023). *Litteracitet*. Hämtad 21 November 2023, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/litteracitet>

Moffitt, T. E., Arseneault, L., Belsky, D., Dickson, N., Hancox, R. J., Harrington, H., Houts, R., Poulton, R., Roberts, B. W., Ross, S., Sears, M. R., Murray Thomson, W., & Caspi, A. (2011). A gradient of childhood self-control predicts health, wealth, and public safety. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 108(7), 2693–2698. <https://doi.org/10.1073/pnas.1010076108>

Mukhtar, S. (2021). Psychology and politics of COVID-19 misinfodemics: why and how do people believe in misinfodemics? *International Sociology*, 36(1), 111–123. <https://doi.org/10.1177/0268580920948807>

Nilsson, B., & Waldemarson, A.-K. (2021). *Kommunikation - samspel mellan människor* (5:e uppl.). Studentlitteratur AB.

Norton, L. S., Sonetti, G., & Sarrica, M. (2023). Crossing borders, building new ones, or shifting boundaries? Shared narratives and individual paths towards inter/transdisciplinarity in research centres for urban sustainability. *Sustainability Science*, 18(3), 1199–1213. <https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1007/s11625-022-01218-8>

Robson, D. A., Allen, M. S., & Howard, S. J. (2020). Self-regulation in childhood as a predictor of future outcomes: a meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 146(4), 324–354. <https://doi.org/10.1037/bul0000227>

Röshammar, M. (2022). Utbildning inte alltid garant för god källkritik. *Biblioteksbladet*. Hämtad 13 september 2023, från <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/forskning/utbildning-inte-alltid-garant-for-god-kallkritik/>

Sasahara, K., Chen, W., Peng, H., Ciampaglia, G. L., Flammini, A., & Menczer, F. (2021). Social influence and unfollowing accelerate the emergence of echo chambers. *Journal of Computational Social Science*, 4(1), 381–402. <https://doi.org/10.1007/s42001-020-00084-7>

Sasahara, K., Chen, W., Peng, H., Ciampaglia, G. L., Flammini, A., & Menczer, F. (2022). Correction to: Social influence and unfollowing accelerate the emergence of echo chambers. *Journal of Computational Social Science*, 5(2), 1779. <https://doi.org/10.1007/s42001-022-00167-7>

SOU 2020: 56. *Det demokratiska samtalet i en digital tid - Så stärker vi motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat*. Hämtad 21 november 2023, från <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/09/sou-202056/>

Statens medieråd (u.å.). *Vad är MIK?* Hämtad 21 november 2023, från <https://www.statensmedierad.se/mik-sveriges-kunskapsbank/vad-ar-mik>

Statskontoret. (2019). *Den statliga värdegrunden – gemensamma principer för en god förvaltning*. Hämtad 21 november 2023, från <https://www.statskontoret.se/siteassets/rapporter-pdf/2019/statliga-vardegrunden.pdf>

Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT). (2022). *Foresight 2030: The role of academic internationalization in the next decade*. Hämtad 19 oktober 2023, från <https://www.stint.se/wp-content/uploads/2022/09/STINT-Foresight-2030.pdf>

Svedelius, C. (u.å.) *Från sårbarhet till hållbarhet i möte med Akademisk Literacy*. Svensk Intresseförening för Tal och Språk SITS. Hämtad 21 november 2023, från <https://sits.nu/fran-sarbarhet-till-hallbarhet-i-mote-med-akademisk-literacy/>

Uluşan, A. R. (2018). A cognitive approach to writing skill and the importance of practice. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (13), 226-235. DOI: 10.29000/rumelide.504950

Unesco. (2023). *About Media and Information Literacy*. Hämtad 21 november 2023, från <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy/about>

Unesco. (2023). *ChatGPT and Artificial Intelligence in higher education. Quick start guide*. Hämtad 15 November 2023 från https://www.iesalc.unesco.org/wp-content/uploads/2023/04/ChatGPT-and-Artificial-Intelligence-in-higher-education-Quick-Start-guide_EN_FINAL.pdf

Wagner, M. (2023). *Den värdefulla kontakten med praktiken*. Statens medieråd. Hämtad 13 september 2023, från <https://www.statensmedierad.se/mik-sveriges-kunskapsbank/natverket-mik-sverige/medlemssida-mik-sverige/nyheter-mik/2023/den-vardefulla-kontakten-med-praktiken>

Wahl, A., Holgersson, C., Höök, P., & Linghag, S. (2018). *Det ordnar sig: teorier om organisation och kön (Tredje upplagan)*. Studentlitteratur, 2018.

Wallerstedt, M. (2023). "Desinformation är ett hot mot demokratin". *Svensk biblioteksforening*. Hämtad 21 november 2023, från <https://www.biblioteksforeningen.se/nyheter/desinformation-ar-ett-hot-mot-demokratin/>

Widestedt, K. *Generiska färdigheter är osynliga för studenter*. Stockholms universitet. Centrum för universitetslärostudier. Hämtad 16 november 2023 från, <https://www.su.se/ceul/forskning/aktuell-h%C3%B6gskolepedagogisk-forskning/generiska-f%C3%A4rdigheter-%C3%A4r-osynliga-f%C3%B6r-studenter-1.492672>

Zelazo, P. D., Blair, C. B., & Willoughby, M. T. (u. å.). *Executive function: implications for education*. U.S Department of Education. National Center for Education Research (NCER). Hämtad 21 november 2023, från <https://ies.ed.gov/ncer/pubs/20172000/pdf/20172000.pdf>

Abstract

Lyft blicken! Om AI-chatbotar, medie-och informationskunnighet (MIK), litteracitet och demokrati. Vilket förhållningssätt bör vi ha?

Presentation

Maria Wickenberg och Birgit Persson, Högskolebiblioteket i Skövde

Förmågan att kunna avgöra om en källa är autentisk och tillförlitlig blir allt viktigare. Möjligheten att använda AI-genererade texter ställer stora krav på kritiskt förhållningssätt och medför ökade risker för spridning av desinformation och misinformation. Falsk information kan skapa osäkerhet hos medborgarna och forskning visar att ju mer människor upplever kontrollförlust i vardagen, desto mer dras de till populistiska och autokratiska ledare.

Inom högskolevärlden diskuteras nu studenternas användande av AI-chatbotar, primärt om examinationsformer och risk för fusk. Perspektiv som rör kritiskt förhållningssätt och demokrati framförs sällan. Inte heller problematiseras effekterna av att studenter frestas att sluta skriva egna texter, vilket påverkar lärandet negativt och hotar deras förmåga att utöva sina demokratiska rättigheter och skyldigheter.

I högskolelagen, bibliotekslagen och den statliga värdegrunden finns stöd för att lärosäten och lärosätesbibliotek ska främja demokrati och ett kritiskt förhållningssätt. I denna presentation vill vi belysa riskerna med AI-chatbotar för demokratin och studenters lärande.

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE